

Sadama jsk. 1. rühoni Konstaabli
Tallinnas.

POLITSEI
VORMIKANDMISE
EESKIRI

TALLINNAS, 1935. A.

KINNITAN.

„24.“ aprillil 1935. a.

K. Eenpalu,
Siseminister.

Politsei vormikandmise eeskiri.

I. Üldalused.

§ 1. Politseiametnikud kannavad Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud vormiriiete kirjelduse järele valmistatud vormiriideid.

Sama kord maksab ka kriminaal- ja poliitilise politsei ametnikkude suhtes, kes vormi kannavad juhtudel, mis Siseministri erilises juhtnõoris kindlaks määratakse (Politseiasutuste kujundamise määrus § 80).

§ 2. Teenistusekohuste täitmisel on vormiriie kandmine üldiselt kohuslik.

Väljaspool teenistust on politseiametnikud kohustatud vormiriietust kandma:

- 1) Vabariigi aastapäeva ja politsei aastapäeva pidustustel;
- 2) politseilistel aktustel;
- 3) politseilistel matustel;
- 4) ametlikkudel visiitidel;
- 5) politseivalitsuse direktori või prefekti erikorraldusel.

§ 3. Politseivormi kandmine välismaal ilma sellekohase eriloata on keelatud.

§ 4. Politseivalitsuse direktor võib üksikutele juhtudel lubada politsei ametnikkudele erariiete kandmise teenistuse ajal.

II. Vormiriietuse liigid ja nende kandmise kord.

§ 5. Politsei vormiriietus jaguneb kolme liiki:

- 1) piduvorm (vorm nr. 1),
- 2) lihtvorm (vorm nr. 2) ja
- 3) teenistusvorm (vorm nr. 3).

§ 6. Piduvorm (vorm nr. 1): esindusõlakud kuuel, pikad püksid, esindusvöö, mustast nahast poolsaapad (eelistatav lakknahast) kummidega või nõõridega, kannused, kellele need ette nähtud, valged kindad, müts ja — aastaaja või ilmastiku kohaselt — palitu, vihmavalitu või vihmapeleriin.

Ratsapolitseil sama, kuid lühikesed püksid punasest diagonaalist, õlapaelad, säärsaapad rosettidega ja kannustega.

§ 7. Piduvormi kantakse:

- 1) õhtustel pidulikkudel vastuvõtmistel Riigivanema, Kaitseväge Ülemjuhataja, Riigikogu esimehe, ministrite ja välisriikide esindajete juures;
- 2) ametlikult toimepandavatel ballidel;
- 3) prefekti korraldusel või loal erijuhtudel.

§ 8. Lihtvorm (vorm nr. 2): teenistusvormi õlakud, pikad püksid, poolsaapad, kannused, kellele need ette nähtud, vöörihm õlarihmaga, müts ja aastaaja või ilmastiku kohaselt — palitu, vihmapalitu või vihmapeleriin, pruunid kindad, kui neid kantakse.

Ratsapolitseil sama, kuid pikad püksid tumesinisest diagonaalist, õlapaelad, poolsaabas-
tel kannused.

§ 9. Lihtvormi kantakse:

- 1) visiitidel;
- 2) teatrites ja kontsertidel linnades;
- 3) tähtsamatel pidustustel, arvatud välja § 7 ettenähtud juhud;
- 4) prefekti korraldusel või loal erijuhtudel;
- 5) soovi järele teenistusest vabal ajal.

§ 10. Teenistusvorm (vorm nr. 3): teenistusvormi õlakud, lühikesed püksid, vöörihm õlarihmaga, mustad säärsaapad, kannused, kellele need ette nähtud, müts ja aastaaja või ilmastiku kohaselt — palitu, vihmapalitu, vihmapele-
riin või peleriin. Ratsapolitseil peale selle õlapae-
lad ja kannused. Suvel võib kanda suvepluusi.

§ 11. Teenistusvormi kantakse juhtudel, kus vormikandmine tarvilik või lubatav, arvatud välja §§ 7 ja 9 p.p. 1—4 loendatud juhud. Nii näiteks on teenistusvormi kandmine kohuslik:

- 1) postiteenistuses ja igasugustes toimkondades;
- 2) õppustel ja ülevaastustel;
- 3) politsei paraadidel;
- 4) esitlemisel ülemusele;

5) kohtutes ametnikuna esinemistel;

6) politseiametnikkude matustel;

j.n.e.

§ 12. Igapäevase jooksva töö juures võivad politseiametnikud kanda teenistusvormi asemel lihtvormi, sellejuures on konstaablitel ja neist kõrgematel politseiametnikkudel lubatud neid vorme kanda politseiasutiste ruumides ka ilma vöörihmata.

§ 13. Ratsaõppuste tundidel võivad konstaablid ja neist kõrgemad politseiametnikud kanda teenistusvormi ilma vöörihmata.

III. Rakmete ja relvade kandmine.

§ 14. Politseiametnik kannab alati revolvrit kaasas. Mõõga kandmine on kohuslik abikomissaridele ja neist kõrgematele politseiametnikkudele ja ratsapolitseinikele. Konstaablid mõõka ei kanna.

§ 15. Piduvormi juures kantakse mõõka kuue all oleva mõõgarihma küljes. Revolver taskus.

§ 16. Lihtvormi juures kantakse mõõka ametlikkudel visiitidel ja erijuhtudel prefekti korraldusel. Mõõk on kinnitatud vöörihma külge. Palitusse rietatult kantakse mõõka palitu all.

§ 17. Teenistusvormi juures on mõõga kandmine, kellele mõõk ette nähtud, kohuslik toimkonnas olles, pidulikkudel aktustel ning ülevaastustel, politsei paraadidel, esitlemisel ülemusele, kõrgemate ülemate või välisriikide esin-

dajate vastuvõtmistel ja ärasaatmistel. Ratsapolitseis peale selle kõigil teenistuskohuste täitmistel. Mõõk on kinnitatud vöörihma külge.

§ 18. Teenistusvormi juures kannavad abikomissarid ja neist kõrgemad politseiametnikud mõõka, kus selle kandmine ette nähtud (§ 17), palitu all, välja arvatud politsei paraadid, ülevaatused ja rivi, mil mõõk kantakse palitu peal.

§ 19. Kinnises ruumis, kui müts käest ära pannakse, tuleb ühtlasi ka mõõk kanderihma küljest lahti võtta ja ära panna.

§ 20. Tupes olevat ja vöö külge kinnitatud mõõka hoitakse järgmiselt:

1. Peakattes olles paigal seistes, kui mõõk on palitu all: Vasakus käes teraga ettepoole püstloodis maha toetatult pöidade joonel, haarates käepidet nelja sõrmega vasakult ja pöidlaga paremalt.

2. Peakattes olles paigal seistes, kui ollakse ilma palituta või kui mõõk on palitu peal: Vasakus allalastud käes teraga ettepoole, haarates tuppe allpool rihmarõngast pöidlaga eest, ülejäänud sõrmedega tagant ja seestpoolt. Mõõk on püstloodis.

3. Peakattes olles liikumisel: Vasakus allalastud käes teraga ettepoole, haarates tuppe p. 2 kohaselt ja kallutades mõõga alumist otsa vähe ettepoole.

4. Peakatteta olles paigal seistes: Vasakus käes teraga ettepoole püstloodis maha toetatud pöidade joonel, pöial käepideme peal teised sõrmed haaravad käepidet vasakult, müts nokkapidi käepideme peal pöidla all, parema käe kinnas asetatud mütsinoka ja pöidla vahele kindasõrmedega väljaspoole.

5. Peakatteta olles liikumisel: Samuti, kui p.4, kuid mõõk vähe üles kergitatud, et ta liikumisel maad ei puudutaks.

§ 21. Kordnikud, vanemkordnikud ja allkonstaablid kannavad postil olles revolvrit ja kumminuia. Revolvritohl on kinnitatud vöörihma külge, paremale küljele. Kumminui kantakse kas vöörihma küljes vasakul pool, vasakus käes rihma otsas või vasakukäe varrukas. Erikordadel on need ametnikud varustatud peale selle püssiga ja vajaduse järele gaasipüstoliga ja gaasitorbikuga. Gaasitorbik kantakse kandepaelaga üle vasaku õla, paremal küljel. Ratsapolitsei kannab gaasitorbikut vasakul küljel.

IV. Aumärkide, medalide ja nende lintide kandmine.

§ 22. Aumärgid ja medalid kantakse kuue peal neist igäühe kohta maksvate reeglite järele. Palitul ja suvepluusil neid ei kanta.

§ 23. Rinnal kantavatest aumärkidest kantakse Vabadusristi kõikidest teistest aumärkidest paremal pool, lugedes järjekorras paremalt I, II ja III liik. Vabadussõja mälestusmärki, kui Vabadusristi ei ole, kantakse kõikidest teistest aumärkidest paremal pool. Kui Vabadusrist on olemas, siis kantakse aumärke ja medaleid järgmises järjekorras, lugedes paremalt: Vabadusristid, teised Eesti aumärgid, välisriikide aumärgid, Vabadussõja mälestusmärk ja teised medalid.

§ 24. Aumärke ja medaleid kantakse:

1) piduvormi juures igal juhul ja kõik aumärgid ja medalid;

2) liht- ja teenistusvormi juures erijuhtudel vastava korralduse põhjal Eesti ja välisriikide aumärgid ja medalid, või Eesti aumärgid ja medalid üksi, või Eesti aumärgid ja medalid koos mõne välisriigi aumärkidega ja medalitega. Sel juhul linte ei kanta.

3) Liht- ja teenistusvormi juures võib soovi järele alati kanda aumärkide ja medalide linte § 23 nimetatud järjekorras, vaatamata nende järgule ja lugedes ridu ülevalt alla. Ühes reas kantakse normaalselt 5 hariliku laiusega või 4 laiemat linti. Kui linte on rohkem, kui üks rida ja sellejuures üks neist jääb poolikuks, siis tuleb linnid asetada nii, et poolik rida oleks üleval ja asuks täisrea keskkohas. Nöõpaugus kantavate aumärkide linnid kantakse nöõpaugus.

§ 25. Vabadusristi ja Kotkaristi võib kanda iga vormi juures, kuid mitte koos aumärkide ja medalide lintidega.

§ 26. Peale § 23 loetletud aumärkide ja medalide võidakse kanda ka seesuguseid rinnamärke, mille kandmine Politseivalitsuse direktori poolt tunnustatud lubatavaks. Nende märkide kandmise korra määrab Politseivalitsuse direktor.

V. Mitmesugused määrused.

§ 27. Palitu kantakse kõigi vormide juures kinni nöõbitult ja haagitult.

Konstaablid ja neist kõrgemad politseiametnikud võivad kanda palitut ülevalt lahti kolme nööbi võrra väljaspool riviteenistust, toimkondi, ametlikke esitlemisi, ülevaatusi ja politsei paraade.

§ 28. Palitul võib kanda külmal ajal halli karusnahkset kraed, välja arvatud rivis. Palitu krae, samuti palitul kantav karusnahkne krae võidakse üles tõsta ainult külma või halva ilmaga.

§ 29. Ülemineku aja suvemütsilt talimütsile ja ümberpöörduvalt määrab kindlaks Politseivalitsuse direktor käsukirjaga. Ühes suvemütsi tarvitusele võtmisega on lubatud kanda ka vihmavalitust, vihmapeleriini, peleriini või vormiriidet ilma üliriideta, olenevalt ilmastikust.

§ 30. Kinnaste kandmine on kohuslik:

- 1) piduvormi juures;
- 2) teenistusvormi juures: vaatustel, välispostiteenistuses, politsei paraadidel, ametlistel esitlemistel ja politsei matuste tseremooniatel. Vaatuste ja postiteenistuse alal võivad prefektid teha kinnaste kandmisel erandeid, samuti teha kohuslikeks mõnedel postidel valgete kinnaste kandmise.

P. 2 juhtudel ei võeta kättpidi teretamisel kinnast käest.

Kinnises ruumis mütsi peast ära võttes võetakse ka parema käe kinnas käest ära; mütsi käest ära pannes pannakse ka kindad ära.

§ 31. Politseiametnikud, kellele kannused ette nähtud, on kohustatud neid vormiriidetuse juures kandma.

§ 32. Toimkondades, kus toimkondlase hõlp-
sasti äratuntavaks tegemine tarvilik, kantakse
vasakul varukal küünarnuki ja õla vahel korra-
pidaja varrukalinti.

§ 33. Leinamärki kantakse ainult matustest
osavõtmise ajal väljaspool rivi vasakul varru-
kal küünarnuki ja õla vahel.

§ 34. Ratsapolitseis konstaablid ja neist kõr-
gemad ametnikud võivad kanda ratsasõidul
stekki.

Rich. Veermaa,
Politseivalitsuse direktor.
